

GÖÇMEN ENTEGRASYONU POLİTİKA VE UYGULAMALARI

EDİTÖRLER

SEMA BUZ - EDİP AYGÜLER

GÖÇMEN ENTEGRASYONU POLİTİKA VE UYGULAMALARI

Editörler: Sema Buz, Edip Aygüler

Yazarlar: Ayşe Taş, Barış Demirel, Berk İlke Dünder, Emine Şenzümrüt, Gizem Özkan Boyraz, Görkem Yurdakul Muncuk, Hakan Sakarya, M. Macit Demir, Mehmet Yaşar Sönmez, Murat Dinçer, Mustafa Çağrı Ayalp, Saime Özçürümez, Sultan Tekinyer

Nika Yayınevi - 288

1. Baskı: Eylül 2025

ISBN: 978-625-6520-69-1

Sertifika No: 48850

Kapak Tasarım: Ali İmren

Sayfa Düzeni: İlhan Ulusoy

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜGO) işbirliği ile yayınlanmıştır

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz. Kitaptaki yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay/Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayinevi.com.tr

info@nikayayinevi.com.tr

GÖÇMEN ENTEGRASYONU POLİTİKA VE UYGULAMALARI

EDİTÖRLER

SEMA BUZ - EDİP AYGÜLER

YAZARLAR

Ayşe Taş, Barış Demirel, Berk İlke Dünder, Emine Şenzümrüt, Gizem Özkan Boyraz, Görkem Yurdakul Muncuk, Hakan Sakarya, M. Macit Demir, Mehmet Yaşar Sönmez, Murat Dinçer, Mustafa Çağrı Ayalp, Saime Özçürümez, Sultan Tekinyer

Nika Yayınevi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
Amerika Birleşik Devletleri'nde Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	11
Edip Aygüler	
Almanya'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	33
Görken Yurdakul Muncuk	
Rusya'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	55
Barış Demirel	
İngiltere'de Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	73
Murat Dinçer	
Birleşik Arap Emirlikleri'nde Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	91
Muhammed Macit Demir	
Fransa'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	117
Mustafa Çağrı Ayalp	
Kanada'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	137
Ayşe Taş	
Avustralya'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	161
Sultan Tekinyer	
İspanya'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	185
Hakan Sakarya	
İtalya'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	199
Emine Şenzümrüt	
Türkiye'de Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	219
Saime Özçürümez	
İsveç'te Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	239
Berk İlke Dünder - Mehmet Yaşar Sönmez	
Yeni Zelanda'da Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu	261
Gizem Özkan Poyraz	

ÖNSÖZ

Tarih boyunca dünyanın farklı bölgelerindeki insanlar daha elverişli yaşam koşullarına sahip olmak, daha iyi iş imkanları elde etmek, daha kapsayıcı sosyal refah mekanizmalarına erişebilmek ya da bazı durumlarda savaşlar, ekonomik eşitsizlikler, iklim değişikliği ve insan hakları ihlalleri gibi olumsuz durumlar karşısında hayatta kalabilmek adına yer değiştirmektedir. Kısacası her yıl milyonlarca insan, farklı sebeplerle ülkelerini terk etmekte ve başka topraklarda yeni bir yaşam kurmaya çalışmaktadır.

İnsanların yer değiştirmesi anlamına gelen göç hareketleri genellikle uluslararası boyutta gerçekleşmektedir. Uluslararası seyahat imkanlarının geliştiği ve insanların kolaylıkla ülke değiştirebildiği günümüzde göç küresel bir olgu haline gelmiştir. Göçün küresel bir olgu olması sadece göç eden bireyleri değil, toplumları ve devletleri etkilemesiyle de yakından ilişkilidir. Ayrıca göçü küresel bir olgu olarak görmek, göç hareketlerini yalnızca göç alan ülkeleri ilgilendiren bir iç mesele olarak ele almayı önlemekte, göç alan ve göç veren ülkeler başta olmak üzere tüm dünyayı ilgilendiren çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır.

21. yüzyıl, insan hareketliliğinin en yüksek seviyeye çıktığı bir dönemdir. Nitekim Uluslararası Göç Örgütü tarafından hazırlanan Dünya Göç Raporu'ndaki verilere göre 2024 yılında Dünyadaki göçmen sayısı 2020 yılına göre %3,6 artarak 281 milyona ulaşmıştır. 135 milyonu kadın, 146 milyonu erkek olan göçmenlerin yaklaşık %10'u 18 yaş altındaki çocuklardan oluşmaktadır. Diğer yandan yine aynı rapordaki verilerden dünyada 117 milyon yerinden edilen birey olduğu ve bunların 35.3 milyonunun mülteci, 5.4 milyonunun sığınmacı, 5.2 milyonunun uluslararası koruma gereksinimi olan birey ve 71.2 milyonunun da ülke içerisinde yerinden edilmiş birey oldukları anlaşılmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından da benzer veriler sunulmakta ve hatta ek olarak dünyada insanlık tarihi boyunca ulaşılan en yüksek mülteci sayısına ulaşıldığı belirtilmektedir. Kuşkusuz mülteciler başta olmak üzere zorunlu göçe maruz kalmış bireylerin sayısının artması ülkelerin göç olgusuna ve göçmenlere karşı kayıtsız kalmalarını zorlaştırmaktadır.

Dünyadaki göçmen ve mülteci sayısındaki hızlı artış ve bununla birlikte göçü engelleme yönünde popülist vaatler sunan sağ ve milliyetçi partilerin oy oranlarındaki yükseliş birçok devletin göçmenlere yönelik kısıtlayıcı düzenlemeler yapmalarına, göçü engellemeye yönelik çaba harcamalarına, göçmenlerin yararlanabilecekleri destekleri azaltmalarına ve vatandaşlığa kabul süreçlerini zorlaştırmalarına sebep olmaktadır. Kuşkusuz bu durum göçmenlerin insan hakları başta olmak üzere en temel haklarını kullanabilmelerini, eğitim ve sağlık başta olmak üzere kamu hizmetlerine erişebilmelerini, istihdam piyasasına girebilmelerini zorlaştırmakta ve yeni geldikleri ülke ve topluma entegre olmalarını zorlaştırmaktadır.

Entegrasyonun, hak ve hizmetlere yerel toplum üyeleriyle eşit şekilde ve tam olarak erişimle ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sadece bir politika olmadığı, küresel dayanışma, insan hakları ve toplumsal adalet gereksinimini ortaya koyan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Bundan ötürü göçmenlerin entegrasyonu, yalnızca bir devlet politikası olarak kalmayıp, yerel toplum üyelerinin değerleri, kabul anlayışları ve sosyal adalet perspektifleri ile doğrudan bağlantılıdır. Dolayısıyla, göçmenlerin kabulü ve entegrasyonu hem ulusal hem de uluslararası düzeyde dikkate alınması gereken karmaşık ve çok yönlü bir meseledir. Bundan ötürü ülkelerin göçmenlerin entegrasyonlarına yönelik politika, uygulama ve çabalarının değerlendirilmesi ve diğer ülkelerle karşılaştırılması oldukça önem taşımaktadır. Kuşkusuz bu karşılaştırmalara dayalı derecelendirmeler ülkelerin kendilerini küresel düzlemde görmelerine olanak tanımakta ve geliştirmeleri gereken noktaları açığa çıkarmaktadır.

Migrant Integration Policy Index (MIPEX), ülkelerin entegrasyon politikalarını karşılaştıran bir endeks olup, her ülkenin göçmen kabulü ve entegrasyonu konusunda ne kadar etkili politikalar geliştirdiğini ortaya koymaktadır. MIPEX, göçmen entegrasyonunu ölçen en kapsamlı küresel endekslerden birisidir. MIPEX, 56 ülkenin entegrasyon politikalarını *temel haklar, eşit fırsatlar ve güvenli gelecek* olmak üzere üç boyut ve *işgücü piyasası hareketliliği, eğitim, siyasi katılım, vatandaşlığa erişim, aile birleşimi, sağlık, daimi ikamet ve ayrımcılık karşıtlığı* olmak üzere sekiz alt boyut doğrultusunda ele almaktadır. MIPEX her bir ülkenin, göçmenlerin yaşam kalitelerini yükseltmek, hak ve hizmetlere erişimlerini kolaylaştırmak ve entegrasyonlarını sağlamak adına geliştirdiği politika ve uygulamaları değerlendirmektedir.

MIPEX verileri sadece politika yapımcılar için değil, aynı zamanda araştırmacılar, akademisyenler, öğrenciler, göç alanında çalışanlar ve göçmenlere hizmet sunumunda bulunan sivil toplum mensupları için önemli bir rehber

niteliğindedir. MIPEX verileri, göçmen entegrasyonunun sadece basit bir kabul sürecinden ibaret olmadığını, çok boyutlu bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda ülkelerin entegrasyon politikalarının kalitesine ve sorumlu tarafların göçmenlerin entegrasyonuna ne kadar ve ne şekilde katkı sunduğuna dair derinlemesine bir bakış sunmaktadır. Somutlaştırmak gerekirse MIPEX verileri, örneğin İskandinav ülkelerinin, göçmenlere yönelik kapsamlı destekler sunduğunu ve entegrasyonlarını sağlamak adına başarılı politikalar geliştirdiklerini fakat Güney Avrupa ülkelerinin ise göçmenlerin entegrasyonu konusunda daha sınırlı politikalar geliştirdiğini ve başarılı bir entegrasyona yönelik daha az çaba harcadıklarını açığa çıkarmaktadır. Sonuç olarak, MIPEX, göçmenlerin entegrasyonunun uluslararası ölçekte nasıl daha kolay ve başarılı şekilde gerçekleştirilebileceğini göstermektedir. MIPEX verileri, göçmenlerin entegrasyonuna yönelik politika ve uygulamaların daha kapsayıcı, eşitlikçi ve sürdürülebilir hale getirilmesi için yapılabilecek eylemleri ve geliştirilebilecek uygulamaları somut bir şekilde belirtmektedir. Aynı zamanda, göçmen entegrasyonuna dair mevcut politikaların ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu kitap farklı ülkelerin göç ve entegrasyona yönelik politika ve uygulamalarını ele almak üzere tasarlanmıştır. Ülke seçiminde mümkün olduğunca çeşitliliğe yer vermek hedeflenmiş ve birden fazla ölçüt belirlenmiştir. Bu ölçütler MIPEX tarafından değerlendirmeye alınmış olma, Dünya Göç Raporu'na göre 2020-2024 döneminde en çok göç alan ülkelerden biri olma, göçmenlerin yaşamaktan yüksek memnuniyet duyduğu ülkelerden biri olma ve çok kültürlülük uygulamalarında başarılı olma şeklindedir. Bu kriterler çoğu zaman bazı ülkelerin farklı özellikleriyle birden çok alanda birbirleriyle kesişmesine de yol açmıştır. Örneğin Kanada hem MIPEX'te yer alan hem çokkültürlülük denince ilk akla gelen hem de en çok göçmen alan ülkeler sıralamasında yer aldığı için çalışma kapsamına alınmıştır. Yeni Zelanda çok göçmen almadığı halde çok kültürlülük denince akla gelen ilk ülkelerden biri olduğu için seçilmiştir. İsveç göçmenlerin yaşamaktan en fazla memnun olduğu ülkelerden biri olduğu için tercih edilmiştir. Bu ülkelerin pek çoğu Esping Andersen'in refah devleti sınıflandırmasına göre çeşitli refah devleti türlerini de temsil eden ülkelerdir. Dolayısıyla bu kriter çeşitliliği içinde farklı ve kesişimsel özellikleri de olan ülkeler çalışmada yer almış olup bu ülkeler sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Rusya, İngiltere, Birleşik Arap Emirlikleri, Fransa, Kanada, Avustralya, İspanya, İtalya, Türkiye, İsveç ve Yeni Zelanda olarak belirlenmiştir. Bu ülkelerin göç ve entegrasyon politika ve uygulamalarını ele almak hedeflendiğinden her bölümde ülkelerin

göçmen profili ve göç tarihçesi, göç yönetiminden sorumlu kurum ve yapıları, göç ve entegrasyon politikalarını nasıl oluşturdukları, göç ve entegrasyon politikalarını etkileyen etmenler ve ülkelerin göçmenlerin entegrasyonu konusuna nasıl yaklaştıkları MIPEx verileri çerçevesinde tartışılmıştır. Bu bağlamda, göçmenlerin toplumsal hayata uyum sağlamalarındaki zorluklar, fırsatlar ve engeller incelenerek, entegrasyona dair detaylı bir inceleme sunulmaktadır. Son olarak, ülkelerin uyguladığı göç ve entegrasyon politikalarının, insan hakları, eşitlik ve toplumsal adalet gibi temel evrensel değerlerle uyumlu bir şekilde ele alınması gerektiği hatırlatılmaktadır.

Kitap bölümlerini titizlikle hazırlayan ve büyük emekleri olan bölüm yazarlarımız Dr. Öğr. Üyesi Edip Aygüler, Doktora Öğrencisi Görkem Yurdakul Muncuk, Doç. Dr. Barış Demirel, Arş. Gör. Murat Dinçer, Arş. Gör. Muhammed Macit Demir, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Çağrı Ayalp, Doktora Öğrencisi Ayşe Taş, Arş. Gör. Sultan Tekinyer, Dr. Hakan Sakarya, Doktora Öğrencisi Emine Şenzürüt, Prof. Dr. Saime Özçürümez, Dr. Öğr. Üyesi Berk İlke Dünder, Öğr. Gör. Mehmet Yaşar Sönmez ve Arş. Gör. Gizem Özkan Boyraz' çok teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Saime Özçürümez, sosyal uyum ve entegrasyon konusunda aklı gelen ilk isimlerden biri olup Türkiye'de zorunlu göç ve toplumsal bütünleşme modelleri üzerine Prof. Dr. Ahmet İçduygu ile olan çalışması oldukça fazla atıf alan, alanın duayenlerinden biri olarak davetimize olumlu yanıt vermiş, Türkiye kısmını yazmayı kabul etmiş ve bizi onore etmiştir.

Editörler olarak önemli sayıda göçle ilgili kitap yayınlayan ve göç serisi oluşturan Nika Yayınevi'nden kitabımızın yayınlanmasını arzu ettik. Bu süreçte Nika Yayınevi'nin editörlerinden değerli meslektaşımız Durdu Baran Çiftçi'nin olumlu yaklaşımı ve kolaylaştırıcılığı sayesinde yayın aşamasına geldik, kendisine desteği için ve yayınevi çalışanlarına emekleri için çok teşekkür ederiz.

Kitabın göç ve entegrasyon konularına ilgi duyan öğrenciler, göç alanında çalışanlar, akademisyenler grubunun yanısıra kurumlar açısından da faydalı olmasını diliyor ve Türkiye'nin göç ve entegrasyon politika ve uygulamalarına katkı vermesini umuyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Sema Buz & Dr. Öğr. Üyesi Edip Aygüler
Eylül, 2025 Ankara

12

İsveç'te Göç ve Göçmenlerin Entegrasyonu

Berk İlke Dündar* - Mehmet Yaşar Sönmez*

Giriş

Göç politikaları söz konusu olduğunda liberal, kapsayıcı ve çok-kültürcü yapısı ile özellikle diğer Avrupa ülkelerinden farklılaştığı iddia edilen İsveç, II. Dünya Savaşı'ndan itibaren çeşitli nedenlerle ülkesinden ayrılan veya ayrılmak zorunda kalan insanlara kapılarını açmıştır. 19. yüzyıldan II. Dünya Savaşı'na kadarki dönemde dışarıya göç veren bir ülke olan İsveç, Birinci Dünya Savaşı'nda diğer Avrupa ülkeleriyle benzer bir politika uygulamış, 1914 yılında ilk Sınır Dışı Etme Yasası'nı gündemine almıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise işgücü ihtiyacına paralel olarak liberal bir göç politikası uygulamaya başlamıştır. 1954 yılında İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya arasında yapılan bir anlaşma ile ortak bir İskandinav işgücü piyasası yaratılmış ve yabancı işgücüne olan talep artmıştır. Göçmenler ve ailelerinin bireysel olarak kabulünde açık kapı politikası uygulanmış ve göçmen politikalarında çalışma hakkı ile ikâmet hakkının birbirlerinden ayrı değerlendirilmemesi gerektiğine dair inanç korunmuştur (Hammar, 2009). Bu açık politika, 1960'lı yılların sonunda dönüşmüş ve Nordik olmayan işçilere yönelik çalışma ile oturma izni alma şartıyla ülkeye giriş yapılması biçiminde bir sınırlama getirilmiştir (Kalaylıoğlu, 2009). Bunun ardından 1970'lerde vasıfsız işgücünün kısıtlanarak iyi eğitilmiş göçmenlere yönelik politikaların be-

* Dr. Öğretim Üyesi, Kapadokya Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0002-0831-320X, E posta: ilke.dundar@kapadokya.edu.tr

** Öğretim Görevlisi, Kapadokya Üniversitesi Kapadokya Meslek Yüksekokulu, ORCID: 0000-0002-9625-7809, E posta: yasar.sonmez@kapadokya.edu.tr

nimsenmesine koşut olarak (Akarçay, 2019) medeni, sosyal ve siyasal haklar tanınmış, bu süreç genel itibariyle 2010'lu yılların ortalarına kadar sürmüştür (Di Matteo vd., 2023).

İsveç, Göçmen Entegrasyon Politikaları İndeksi'ne (MIPEX) göre göçmenler açısından en elverişli koşullara sahip ilk beş ülke arasında yer almaktadır (MIPEX, 2020). Bu, MIPEX'in ölçüm yaptığı sekiz temel alanda yer alan temel haklar, eşit fırsatlar ve güvenli gelecek boyutlarının tamamında "kapsamlı entegrasyon" olarak adlandırılan ortalama 75 ve üzerinde puana sahip olduğu anlamına gelmektedir. İsveç'in bu konumu sosyal demokrat refah modeli olarak adlandırılan refah rejiminin (Esping-Andersen, 1990) bir sonucudur. İsveç'in göç politikalarının anlamlandırılmasına olanak tanıyacak zemine işaret eden sosyal demokrat refah rejiminin, tam istihdam, genel refah hizmetlerinin devlet tarafından sağlanması, aktif emek piyasası ve dayanışmacı ücret politikaları ile İsveç toplumunun dinamiğini oluşturduğu kabul edilmektedir (Page, 2011).

Bir zamanlar dışarıya göç veren bir ülke iken tarihsel süreçte içeriği ve ölçüsünde çeşitli farklılaşmalar yaşansa da göçmenler için cazip bir ülke olma niteliğini koruyan İsveç'in nüfusu 10.551.707'dir ve bunun %69,4'lük kısmı istihdamda yer almaktadır (Sweden, 2024). Bu oranlar içerisinde nüfusta büyük bir orana sahip olan göçmenler de yer almaktadır. Böyle yaklaşıldığında göç ve entegrasyon çalışmaları açısından dikkat çekici bir konumda olan İsveç'in bu yapısı, sosyal demokrat refah rejimi ile ilişkilendirilmeye müsait görünmektedir. Refah sisteminin gelişimi ile paralel olacak şekilde göç politikalarının oluşturulmaya başlandığı da göz önünde bulundurulduğunda, refah sisteminin göçmenleri de içine alan bir yapıya sahip olduğunu düşünmek ilk elde akla yatkındır. Gelgelelim tutarlı ve anlamlı bir açıklama güzergahına varlık kazandırabilmek adına sosyal demokrat refah sistemini mümkün kılan tarihselliği konu etmek ve göç politikalarını bu çerçevede yerli yerine oturtmak şarttır. İşte bu çalışmada, ilgili tarihselliğin incelenerek göç politikalarının anlamlandırılması ile koşut olacak şekilde İsveç'in göçmen profili, göç ve entegrasyon politikaları ve göç yönetimi süreçleri ele alınacak, MIPEX verileri bu kapsamda değerlendirilecektir.

1. Sosyal Demokrat Refah Rejimi ve Göçmen Profili

Hem coğrafi etmenler dolayısıyla hem de kendi sömürgelerine sahip olmasının etkisiyle, 20. yüzyıla dek İsveç'in tarihinde göçler neredeyse hiç rol oynamamış ve bu sayede etnik ve kültürel olarak homojen bir yapıya sahip olunmuştur (Kaufmann, 2013). O nedenle İsveç'in göç politikaları, 1929 Buharanı sonrası şekillenmeye başlayan refah devletinin etkileri ile açıklanmaya

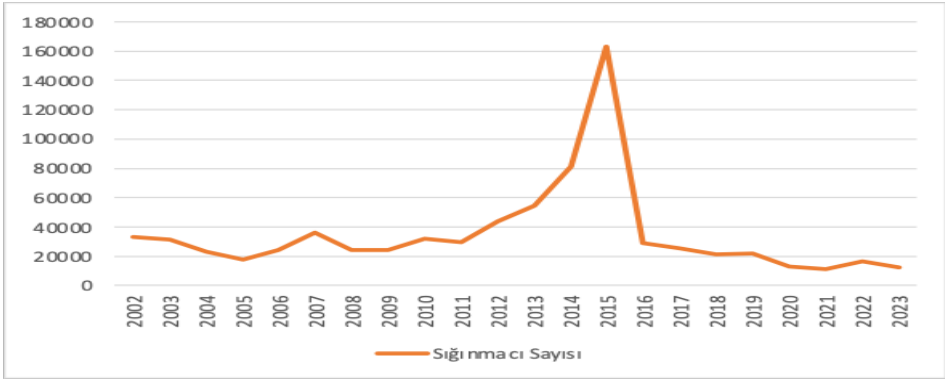
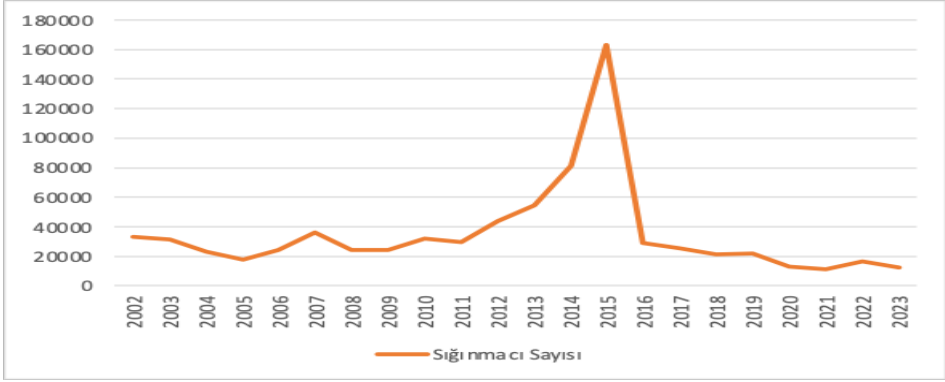
müsait bir yapı arz etmektedir. Esping-Andersen'in (1990) refah devletine ilişkin sosyal demokrat model, muhafazakâr model ve liberal model biçimindeki sınıflandırmasında İsveç, sosyal demokrat model kapsamında yer almaktadır. Bu modele karakterini, toplumsal refahı sağlayacak hizmetlerin meta olmaktan çıkarılarak "orta sınıfları da kapsayacak şekilde" tabana yayılmaya çalışılması vermektedir (Olgun, 2014). İlgili çaba, İsveç işçi sınıfının ortaya koyduğu mücadelelerin etkisiyle varlık kazanan sosyal demokrat siyasetin bir kazanımı olarak değerlendirilmelidir. Çünkü sosyal demokrat refah rejiminin oluşumunun da temel bir gerekçesi olduğu üzere İsveç'in biricikliği esasen, gelişmiş kapitalist ülkeler arasında en örgütlü ve en büyük kolektif güç unsuru olan işçi sınıfına sahip olmasından kaynaklanmaktadır (Korpi, 2022/1978). İşçi sınıfının örgütlülüğü ve gücü, İsveç'te Sosyal Demokrat Parti'nin (*Sveriges socialdemokratiska arbetareparti*) 1932-1976 aralığında çok uzun bir süre boyunca aralıksız iktidarda olmasının da arka planındaki unsurdur. Bu bağlamda Walter Korpi'nin 1983 yılında yayımladığı klasik eseri Demokratik Sınıf Mücadelesi'nde geliştirdiği fikirler dikkate değerdir. Korpi, 1900-1938 yılları arasında İsveç'te grev ve lokavt nedeniyle 2734 gün çalışmadığını vurgular ve bunun akabinde sosyal demokrat liderlerin işçi hareketi ile sermaye arasında bir tür uzlaşmaya varlık kazandırdığını belirtir (Korpi, 2019/1983'e atıfla French, 2022). Böylelikle nihayetinde toplumsal bölüşümün güçlü özel sektörle beraber yürütüldüğü ve dolayısıyla kapitalizm ile sosyalizm arasında bir ara form denk düştüğü ifade edilen "İskandinav orta yolu" nun ortaya çıktığı iddia edilebilmiştir (Childs, 1936'ya atıfla Hilson, 2008, s. 57). İsveç'in göç politikalarının liberal, kapsayıcı ve çok-kültürcü yapıya sahip olduğuna yönelik sav, İsveç usulü orta yolun ihtiyacını duyduğu işgücü ile doğrudan ilgili olduğu için göçmen profiline daha yakından bakmak yol gösterici olacaktır.

İsveç, 19. yüzyıl başlarından 20. yüzyılın başına kadar göç veren ülke konumundaydı. Bu dönemde özellikle ABD'ye göçler yaşanırken II. Dünya Savaşı sonrasında işgücüne duyulan ihtiyaçla beraber İsveç göç alan bir ülkeye dönüşmüştür. Bu kapsamda bahsi geçen işgücü göçünün bilhassa 1954'te başladığı, 1960 itibariyle ise düşük vasıflı göçmenlerin kabulünün ön plana çıktığı görülmektedir (Akarçay, 2019). İşgücü ihtiyacı ile başlayıp şekillenen göç politikaları, 1970'li yıllarda mülteci göçlerinin artmasını mümkün kılmıştır (Hammar, 2009). İlgili süreçte Latin Amerikalılar (özellikle 1973 askeri darbesinin ardından) ve Batı Asyalı Hıristiyanlar göç etmeye başlamıştır. Aynı zamanda Vietnam'daki Çinli azınlığın baskılarından kaçan mülteciler; Lübnan'daki iç savaş, İran ve Irak arasındaki savaş ve Afrika Boynuzu'ndaki

savaş İsveç'e büyük sığınmacı gruplarının gelmesine neden olmuştur. Bu dönemlerde, Yugoslavya'nın dağılmasının ardından oluşan belirsizlik ve çatışmaların etkisiyle Sırbistan ve Karadağ'dan gelen sığınmacı sayılarında artış gözlenmektedir, 2002 yılında ise en yoğun göçlerin Yugoslavya kaynaklı olduğu görülmektedir. Irak Savaşı'nın etkilerinin yoğun olduğu 2006-2008 yılları arasında Irak'tan gelen sığınmacı sayılarında artış olduğu bilinmektedir. 2012 yılından itibaren Suriye'deki iç savaş nedeniyle Suriye Arap Cumhuriyeti'nden gelen sığınmacılar en büyük grup olarak ortaya çıkmaktadır. 2013 yılında 54.000 kişiye ulaşan sığınmacı sayısı 2012 yılından %24 daha fazladır (Kılıç, 2017). Sığınmacı sayısında 2015 yılı, yoğun bir artış görülmesinin yanı sıra 2002-2023 yılları arasında sığınmacıların en fazla başvurduğu yıl olarak da karşımıza çıkmaktadır. Sığınmacıların İsveç'i güvenli bir liman olarak görmesi, 1950'lerde başlatılan liberal politikaların aynen devam ettiğinin bir göstergesi değil, süreç içerisinde özellikle 1970'ler ve 1990'larda göçmen kabulü stratejilerinde gerçekleştirilen değişikliklere rağmen sosyal demokrat refah rejiminin pek çok avantajının devam ediyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda yine nitelikli işgücü ihtiyacına yönelik olarak mülteci kabullerinin hayata geçirildiği ve böylelikle sosyal yardımlar ile geniş entegrasyon programlarının yürütüldüğü görülmektedir. Tam da bu çerçevede Suriye'deki iç savaşın yanı sıra çevre felaketlerinin Afrika ve Ortadoğu'daki yaşamı tehdit ediyor olması nedeniyle bu bölgelerden de sığınmacılar İsveç'e gelmiştir. Bu kadar yoğun sığınmacı nüfusun gelmesiyle İsveç 2015 yılında kişi başı gelire oranla en fazla sığınmacı alan OECD ülkesi olmuştur (Kılıç, 2017).

İsveç İstatistik Bürosu (Statistiska centralbyrån, SCB) tarafından yayınlanan veriler göz önünde bulundurulduğunda İsveç nüfusunun %20,5'inin İsveç toprakları dışında dünyaya geldiği görülmektedir. 2023 yılının verileri incelendiğinde bu %20,5'lik dilimde yer alan başka ülkede doğan göçmen gruplarının büyük bir çoğunluğunun Hindistan, Polonya, Afganistan ve Suriye'den geldiği anlaşılmaktadır (SCB, 2024). Başka ülkede doğan göçmenlerin yanı sıra İsveç doğumlu göçmenler de bu grupta yer almaktadır. İsveç doğumlu göçmenler iki yabancı doğumlu ebeveyn, bir yabancı doğumlu ebeveyn ve her iki ebeveyni de İsveç doğumlu olanlar olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır: Veriler incelendiğinde her iki ebeveyni de İsveç doğumlu olan göçmenlerin diğer kategorilerden olan göçmenlere oranla daha fazla göç ettiği belirlenebilmektedir (n=73.760). Bölgesel göç dağılımları incelendiğinde Kuzey Amerika, Güney Amerika ve Afrika'dan gelen göçmen sayılarına kıyasla, Asya ve AB ülkelerinden gelen göçmen sayılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (SCB, 2024).

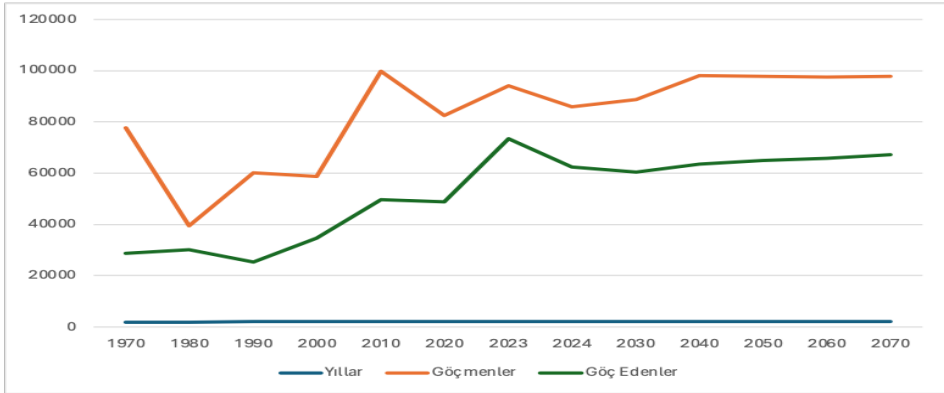
Şekil 1: 2002-2023 Yılları Arası Sığınmacı Sayısı (SCB, 2024)

İsveç'e gelen sığınmacılar köken ülkelerine göre incelendiğinde en büyük grubun yıllara göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Nitekim, 2002 yılında Yugoslavya, 2003-2005 yılları arasında Sırbistan ve Karadağ, 2006-2008 yılları arasında Irak, 2009 yılında Somali, 2010 yılında Sırbistan, 2011 yılında Afganistan, 2012-2020 yılları arasında Suriye Arap Cumhuriyeti, 2021 yılında Afganistan, 2022 yılında Ukrayna ve 2023 yılında Afganistan kökenlilerin ilk sırayı oluşturduğu görülmektedir (SCB, 2024). 21. yüzyılın başına kadar ise İsveç doğumluların sayısı yabancı doğumlu göçmenlerin sayısı ile hemen hemen aynıdır. Daha sonra yabancı doğumlu göçmenlerin sayısı artmıştır. Bu, toplam yabancı doğumlu nüfusun artışından etkilenmiştir. Yıllar içinde, yabancı doğumlu kadınlardan daha fazla yabancı doğumlu erkek göç etmiştir. Bu eğilimin gelecekte de devam etmesi beklenmektedir. Farklı grupların göç etme konusunda farklı eğilimleri vardır. Mülteci olarak veya aile bağları nedeniyle İsveç'e gelenler büyük oranda kalmışken, iş veya eğitim nedeniyle İsveç'e göç edenler büyük oranda ülkeden ayrılmışlardır. Son birkaç yıldır

göç oranı nispeten düşük olmuştur. Bu kısmen daha fazla mülteci göçüne bağlıdır, ancak göç oranları diğer yabancı doğumlu gruplarda da nispeten düşük olmuştur. Bir projeksiyona göre, göç, kısmen göçmenler arasındaki mültecilerin oranındaki azalma nedeniyle önceki seviyelerine yükselecektir (SCB, 2024).

Şekil 2: 1970-2023 Yılları Arasında Göç ve 2024-2070 Yılları Göç Projeksiyonu (SCB, 2024)

Şekilde İsveç'in 1970'lerden 2023 yılında kadarki göçmen sayıları ve 2024-2070 yılları arasındaki göç projeksiyonu görülmektedir. 2023 yılında İsveç'e göç eden kişi sayısı 94.514'tür. Bu sayı, göçün Covid-19 pandemisi nedeniyle engellendiği 2020 ve 2021 yılları hariç, 2005'ten bu yana en düşük göçmen sayıdır. Önümüzdeki birkaç yıl için projeksiyon, yeni göçmen sayısının yılda 98.000'in hemen altına doğru yavaşça artacağı yönündedir. Projeksiyon incelendiğinde İsveç'e göçün devam edeceği düşünülmektedir (SCB, 2024).

2. Göç Yönetimi, Sorumlu Yapı ve Kurumlar

İsveç'in göç ve entegrasyon yönetimi süreçleri ele alındığında kurumsal mekanizmalara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Konuya göçmenlere sağlanan hizmetler üzerinden yaklaşmak, kurumsal yapının dinamiğini anlamak açısından yerinde olacaktır. 1960'ların sonlarından 2010'lu yıllara değin göçmenlere sunulan refah hizmetleri ile İsveç vatandaşlarına sunulan hizmetler arasında kapsayıcılık açısından dikkate değer bir fark bulunmamaktaydı. Bu açıdan aşağıda değinilecek olan oturma izni, çalışma süresi, sığınma başvurusu ve vatandaşlık gibi süreçlerin tamamında sosyal açıdan kapsayıcı olduğunu söylemek mümkündür. Tüm bunları ayrıntılandırabilmek adına İsveç'teki göçmenlik başvurusu, değerlendirme süreci ve kabul aşamalarına daha yakından bakmak faydalı olacaktır.

İsveç'teki göç politikaları ve göçmen hareketliliğine ilişkin temel kurumsal yapı, Adalet Bakanlığı çerçevesinde inşa edilmiştir. Bakanlık bünyesinde; göç hukuku, göç politikası ve uluslararası göç bölümleri bulunmaktadır. Göç hukuku bölümü; göç yasası, sınır güvenliği ve İsveç Vatandaşlığı ile ilgili mevzuattan sorumludur. Ulusal Göç Politikası bölümü ise İsveç Vatandaşlığı ve İsveç Göçmen Dairesi (*Migrationsverket*) ile ilgili idari konulardan ve kalkınmadan sorumludur. Bölümde aynı zamanda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Komitelerindeki iltica ile ilgili davalar ele alınmaktadır. Buna ek olarak göç alanındaki mali yönetim, harcamalar ve bütçelemeden de bu bölüm sorumludur. Uluslararası göç bölümünün ise vize politikası, geri dönüş, gözaltı süreçleri, düzensiz göçün engellenmesi ve uluslararası göç politikalarına ilişkin iş birliklerinin yürütülmesi gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Göç çalışmaları Adalet Bakanlığı çatısı altında göç ve sığınmadan sorumlu bakan tarafından yürütülmektedir (Government Offices of Sweden, 2024).

İsveç'te entegrasyon sürecinde, Adalet Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, İsveç Göçmen Kurulu, Göç Mahkemeleri, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri gibi sorumluluk üstlenen pek çok kurum bulunmaktadır (Andersson & Weinar, 2014). Göçmenlerin entegrasyonunda önemli unsurlardan birisi olan dil eğitimi, barınma ve öz yeterlik ile ilgili gereksinimlerin yerel yönetimler tarafından karşılanmakta olduğunu ayrıca vurgulamak gerekir (Bevelander, 2004).

İsveç'teki göçmen hareketliliğine dair sorumlu kuruluşların başında İsveç Göçmenlik Dairesi gelmektedir. Geçici oturma izni, daimî ikamet ya da vatandaşlık almak isteyen kişilerin başvurularını değerlendirme ve karar verme sorumlulukları bulunan Daire (*Migrationsverket*, 2024), faaliyetlerini Göç ve Sığınma Bakanına bağlı olarak sürdürmektedir.

İsveç Göçmenlik Dairesi, İsveç'teki göçmen hareketliliğine ilişkin birçok veriyi derlemiş ve göçmen kabulü ile ilgili kriterler belirlemiştir. Genel hatlarıyla bakıldığında çalışma izni, öğrencilik vizesi, aile birleşimi ve mültecilik statüleri ile ilgili göçmen başvuru süreçleri daire tarafından yürütülmektedir. Çalışma izni kriterlerinin belirli meslek grupları ve ülkeler için farklılaştığı görülmektedir. Çalışma izni için başvuru sürecinde iş sözleşmesi yapılmış olması ve işverenin de iş ilanını İsveç ve belirli Avrupa ülkelerinde ilan etmiş olması gerekliliği aranmaktadır. Öğrencilik vizesi için ise birçok farklı durum bulunmaktadır. Ortaöğretim, lisans eğitimi, lisansüstü eğitim ve uzmanlık eğitimi alanlarda oturma izni sağlanmaktadır. Buna ek olarak kurslar ve sertifika programları da (süresi 90 günlük vizeyi aşmıyor ise) oturma iznine dâhil edilmektedir. Aile birleşimi süreçlerine baktığımızda ise eş, partner, çocuklar ve akrabalar için başvuru yapılabilmektedir (Migrationsverket, 2024).

Sığınmacılar için hazırlanan düzenlemeler, İsveç Parlamentosu (*Riksdag*) tarafından hazırlanan Yabancılar Yasası'nda yer almaktadır. Yasada sığınma başvurusu yapacak kişiler için şu hususlar kriter olarak sunulmuştur (Sveriges Riskdag, 2022): Kişinin AB ülkesinde mülteci statüsünde olması veya korunma ihtiyacının bulunması, AB üyesi olmayan bir ülkede mülteci statüsünde olması, zulme maruz kalması ya da zulüm görmesi, gideceği yerde ölüm cezası, işkence ve insanlık dışı muamele görme riski bulunması ve İsveç'te ikamet eden bir eş, çocuk veya ebeveyn gibi bağlantıların bulunması.

İsveç hükümeti, bu hususlar dışında bazı özel durumlarda da oturma izni sağlamaktadır. Bu özel hususlar, kişilerin göç edecekleri ülkelerinde tedavisi mümkün olmayan bir hastalığının bulunması, İsveç'e geldikten sonra uyum sağlayabilmiş olmak ve anavatanındaki duruma göre değerlendirmeye alınabilmektedir (Abraha, 2007).

Sığınmacıların kabulünde Avrupa Birliği kapsamında yapılan düzenlemelerin de etkisi bulunmaktadır. Önemli düzenlemelerden birisi Dublin Yönetmeliği'dir. Bu yönetmelik ile Avrupa'daki bir sığınmacının, sığınma talebinden hangi ülkenin mesul olacağına ilişkin bir düzenleme sağlanmıştır. Yönetmelik, Avrupa sınırları içerisinde bulunan ve ülke değiştiren kişilerin sığınma talebinin giriş yaptığı ülke üzerinden işleme alınması koşulunu sunmuştur. Bu sürecin takibi 14 yaş üzerindeki kimselerin parmak izi kayıtlarının hangi ülkede oluşturulduğunun tespiti ile yapılmaktadır. Yönetmeliğe taraf olan ülkeler ortak mesuliyetleri paylaşırken yoğun göçmen akımı nedeniyle İtalya, Yunanistan ve Macaristan bu kuraldan muafdir (Bugge, 2019). Bu düzenleme İsveç'e sığınma talebinde bulunan kimselerin AB'ye gerekli belgeler ile girip girmediğini, başka bir AB ülkesine sığınma talebinde bulunup

bulunmadığını tespit etme imkânı sunmakta ve parmak izi kıyaslaması ile geri göndermenin mümkün olabileceği durumları doğurmaktadır (Abraha, 2007). Dublin Yönetmeliği, başvuran kişinin ilgili sığınma koşullarını sağlasa dahi talebinin reddine yönelik şartlar barındırmaktadır.

İsveç Avrupa'nın en liberal vatandaşlık kabul kurallarına sahip ülkesi olsa da kişinin vatandaşlık hakkını elde etmesi için ülke sınırları içerisinde dünyaya gelmesi yeterli değildir. Ancak diğer taraftan oturma izni ile vatandaş olmak arasında çok az fark bulunmaktadır ve bir göçmenin oturma izni alabilmesi vatandaşlık hakkını elde etmesine nazaran daha kolaydır. İsveç'te oturma izni bulunan bir göçmene, rejim tarafından neredeyse İsveç vatandaşlığına denk haklar tanınmaktadır (Bevelander & Pendakur, 2012). Bu durum İsveç'in vatandaşlığa kabulünde göçmenlere verdiği oturma iznini ve oturma süresini önemli hâle getirmektedir. Oturma izni sonrasında vatandaşlığın alınması için belirli hukuki prosedürler ortaya çıkmaktadır. İsveç Vatandaşlık Yasası, yabancıların vatandaşlığa başvuru ve kabulü ile ilgili kimliğini kanıtlayan belgeleri sunmuş olmak, on sekiz yaşını doldurmak, İsveç'te kalıcı oturma izninin bulunması, İsveç'te ikamet etmek ve saygın bir yaşam sürmüş olmak şeklinde beş temel koşul sunmuştur (Swedish Government, 2006). Bu gerekliliklerin karşılanmaması halinde başvuru sahibinin; daha önce İsveç vatandaşı olması, İsveç vatandaşı ile evli olması veya evliliğe benzer koşullar altında yaşaması ya da vatandaşlık için özel nedenlerinin olması gibi hususlar ile vatandaşlığa kabul işlemi gerçekleştirilebilir. Vatandaşlığa alınmaya ilişkin kararda, 18 yaşın altındaki evli olmayan çocukların durumu da değerlendirmeye dahil edilmektedir (Swedish Government, 2006).

Vatandaşlık başvurusu ve değerlendirme aşamasında göçmenlerin İsveç'teki oturma süreci değerlendirmeye alınmaktadır. Kimlik doğrulama süreci önem arz etmektedir. Kimlik ve pasaport belgelerinin yanı sıra, yakın akrabalar da kimliğin teyidini yapabilir. İsveç Hükümeti, Afganistan, Irak, Somali, Eritre ve Vatansız Filistinliler için kimlik teyidinde özel belgeler istemektedir. Göçmenlerin oturma süreleri hesaba katılmakta ve 5 yıl üst üste ikamet etmiş olma kriteri aranmaktadır. Buna ek olarak İsveç'te vergi, para cezası ve diğer ücretleri ödemiş olmak ve güvenlik taramasından geçmiş olmak vatandaş olabilmek için gereklidir. Suç işlemiş olmak vatandaşlığa kabulde bir engel teşkil etmemektedir. Lakin işlenen suçun cezasının çekilmiş olması gereklidir (Migrationsverket, 2024). Bu şartların sağlandığı koşullarda birçok kişi İsveç vatandaşlığına kabul edilmektedir.

İsveç vatandaşlığı, oturma iznini takiben belirli prosedürlerin tamamlanması ile elde edilen hukuki bir statü olarak karşımıza çıkmaktadır. İsveç

Hükümeti'nin yaklaşımı, politik iklimin etkisi ile de şekillenmektedir. Vatandaşlığa kabul, uyum süreci vb. birçok hususu gündeme getirmektedir. Bu bağlamda entegrasyona ilişkin yaklaşımlar ve hukuki prosedürler arasında bir bağlantı bulunmaktadır. 1997 yılında vatandaşlık mevzuatı ve entegrasyon politikalarının değerlendirilmesi için bir komite görevlendirilmiştir. Komite vatandaşlık statüsünün elde edilmesinde entegrasyon sürecinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Midtbøen, 2015).

Yukarıda aktarılan bilgilerden ortaya çıktığı üzere İsveç'in diğer Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında göçmen kabul düzeyi ile entegrasyon politikalarının niteliği, tamamen liberal bir kabul stratejisinin izlendiği sonucuna varmaya imkân tanımamaktadır. Her şeyden önce göçmen kabullerinde ve vatandaşlığa alımda pek çok kriter ve aşamanın varlığı dikkat çekicidir. Bu durum nüfus artış oranının düşüklüğü ile beraber değerlendirildiğinde işgücüne duyulan ihtiyacın belirleyici rolü varlığını korumuştur. Bu durumun daha iyi anlaşılabilmesi adına göçmen politikaları ve entegrasyon uygulamalarına daha yakından bakmak yol gösterici olacaktır.

3. Göçmen Politikaları ve Entegrasyon Uygulamaları

Tarihsel süreç içerisinde İsveç'in göç ve entegrasyon politikaları yerel ve küresel çapta birçok faktörden etkilenmiştir. 1960 yılından itibaren gerçekleştirilen düzenlemelerde işgücü piyasasının güçlendirilmesi ve göçün, ülkenin ihtiyaçlarıyla uyumlu hâle getirilmesi çabası ön plana çıkmaktadır. Böylelikle göçmenlerin ihtiyaçlarından ziyade göçmen akışının işgücü piyasasındaki ihtiyaçlara göre ayarlanması politikasının esas alındığı bir yapı ortaya çıkmıştır.

İlgili dönemde İsveç refah rejiminin göçmenleri kapsayan nitelikte olmadığı hususu tartışma konusu olmuştur. Hâl böyle olunca refah rejiminin göçmenleri kapsamına yönelik olarak önlemler alınmıştır. Bu kapsamda 1968 yılında hükümet tarafından yapılan düzenleme ile herkes için eşit sosyal haklara ulaşmayı hedefleyen refah politikalarına göçmenler de dâhil edilmiştir. Aynı yıl içerisinde göçmenlerin dil sorunları ve ülke sistemlerine adaptasyonda yaşanan sorunlar neticesinde alınması gereken tedbirler gündeme gelmiş, 1974 yılına kadar göçmenler ile ilgili politikalar formüle edilmiştir. Bu süreçte eşitlik, seçme özgürlüğü ve ortaklık şeklinde üç hedefin ortaya çıktığı görülmektedir (Borevi, 2012). Belirlenen bu hedefler İsveç'in göçmen politikasındaki çokkültürlülüğe dayandığı iddia edilen ilkelerin inşasında temel oluşturmuştur.

İsveç'in entegrasyon politikası amaçlarına baktığımızda, Danimarka, Hollanda gibi kimi Avrupa ülkeleri için öne çıkan asimilasyon hedefine karşın,

göçmenlerin sosyoekonomik katılımını ve bağımsızlığını teşvik etme prensibinin varlığı göze çarpmaktadır. Öte yandan tarihsel süreç içerisinde refah sisteminde ortaya çıkan kısıtlamaların beraberinde getirdiği değişimler de varlık kazanmıştır (Wiesbrock, 2011). Öncelikli olarak 1980'li yıllarla beraber ortaya çıkan belli başlı sorgulamalara işaret etmek gerekir. Bu sorgulamalar rejime yönelik bireysel inisiyatifleri engelleyen ve verimsizlik doğuran yönetim sisteminin eleştirilmesiyle güçlenmiştir. 1990'ların başında yaşanan ekonomik kriz dönüşümü tetiklemiştir. Keynesyen altyapının temel özelliklerinin geriletilmesi ile birlikte neoliberal modele evrimin temelleri atılmaya başlanmıştır. Bu durum “yeni” bir İsveç modelinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Vatandaşlık haklarının yerine sorumluluklar/görevlerin aldığı bu model “İsveç istisnacılığı” olarak adlandırılan göçmen politikalarında da belirli değişimleri getirmiştir (Dahlstedt & Neergaard, 2019).

Avrupa'da sağın yükselişi ve refah rejimindeki değişimler temelinde oluşan politik iklim göç ve göçmenler için kısıtlayıcı tedbirlerin yolunu açmıştır. 1989 yılında çıkan Yabancılar Yasası (*Alien Act*) ile kısıtlama tedbirleri ortaya çıkmıştır. İlerleyen süreçlerde İsveç'in Avrupa Birliği üyeliği ile yeni göç stratejileri için ortak çalışmalar yapılmış, 2015 yılındaki göç krizi ile yeni kısıtlayıcı tedbirler varlık kazanmıştır. Sığınmacıların kabulüne ilişkin kanun 2016 yılında geçici olarak oluşturulan yabancılar kanunu ile değiştirilmiştir. Bu değişim neticesinde uluslararası korumadan yararlanan kimselerin daimî ikametleri durdurulmuştur (European Commission, 2024). Bu tedbirler kapsamında oturum izinleri kısıtlanmış, daimî ikamet izinleri geçici olarak değiştirilmiştir. Mülteci ve ikincil koruma statüsündeki kişilerin oturum izinleri kısaltılmış ve bu kişiler için sağlanan kalıcı güvence geçici olarak askıya alınmıştır. Asgari anlamda güvence sağlayan bu stratejiler göç kriziyle gelen grubun, aile birleşimi, istihdam, eğitim ve sağlık sorunlarına etkili çözümler üretememiştir (Di Matteo vd., 2023).

Göçmen kabulü ve daimî ikamet iznindeki kısıtlamalara rağmen İsveç, hâlen diğer ülkelere nazaran göç ve entegrasyon politikalarında ileri bir konumda yer almaktadır. İsveç hükümetinin entegrasyon politikasında “etnik veya kültürel geçmişi ne olursa olsun herkes için eşit haklar, sorumluluklar ve fırsatlar” vurgusu bulunmaktadır. Bu noktada ayrımcılığın azaltılması ve önlenmesi hedefiyle oluşturulmuş entegrasyon politikalarına genel itibarıyla bakmakta fayda vardır. Entegrasyon politikası içinde yer alan uygulamalar; barınma, eğitim, iş gücü piyasasına erişim, demokratik katılım ve kişisel güvenlik alanlarındaki eşitsizliği ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar üzerinden şekillenmektedir (Cetrez vd., 2020). Ancak tüm bunlara rağmen sığınma-

caların ve Avrupa dışından gelen işçi göçmenlerin sosyal hakları 2010'lar ve 2020'lerin başında kötüleşmiş, İsveç vatandaşları ve diğer göçmen gruplarına kıyasla daha zayıf hâle gelmiştir. Özellikle 2015 yılı sonrasındaki süreçte sığınmacılar hem oturma izinleri hem de mali destekler açısından önceki koşullara kıyasla daha kısıtlı sosyal haklar elde etmişlerdir (Di Matteo vd., 2023).

İsveç'in göç politikalarına baktığımızda göçün düzenlenmiş bir sistemde yönetildiğini görmek mümkündür. Bu sosyal hakların bütün göçmenleri kapsamı ve içerici bir nitelikte olmasından kolaylıkla kavranabilmektedir. 2015 krizi sonrasına bakıldığında ise planlananın dışında bir tablo ile karşılaşıldığı aşikardır. Göç sürecinin düzenlenmiş, yönetilen bir pratikten gelişigüzel bir yapıya kaymasıyla sonuçlanan bu durum göç ile ilgili yeni reflekslerin ortaya çıkmasına temel hazırlamıştır. Dolayısıyla göç ve entegrasyon politikalarında kısıtlayıcı reformların yapılması kaçınılmaz hâle gelmiştir. Entegrasyon sürecinin baş aktörlerinden birisi olan belediyeler, sorumluluklarını sivil toplum örgütleri ile paylaşmaya yönelmiştir. Zaten güçlü bir yapısı bulunan sivil toplum örgütlerinin göçmen entegrasyonunu kolaylaştırmada önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Hükümet, göçmen entegrasyonu için fonlar oluşturarak sivil toplum örgütlerini desteklemiştir (Hudson, Sandberg, & Sundström, 2023). Bu süreç göçmen entegrasyonunda rol sahibi olan sivil toplumun etkinlik alanını artırmıştır. Entegrasyon politikalarında İsveç Devleti'nin oluşturduğu sistematik işlerliğini korumaktadır.

İsveç'in entegrasyon politikaları, çalışma bakanlığı çatısı altında, Çalışma ve Entegrasyon Bakanına bağlı olarak yürütülmektedir. Politikalar; işgücü piyasası, eğitim-öğretim, halk sağlığı, sağlık ve tıbbi bakım ve barınma gibi alanlarda genel tedbirler alınarak oluşturulmaktadır. Yeni gelen göçmenlerin çalışma hayatına ve topluma uyumlarının sağlanması için; dil eğitimi, işgücü piyasası ve eğitim-öğretim gibi alanlarda amaca yönelik girişimler uygulanmaktadır. İsveç'in entegrasyon politikası kapsamında belediyeler ve bölgeler de göçmen tazminatı almaktadır (Government Offices of Sweden, 2025).

İsveç Göçmen Dairesi (Migrationsverket) ve Belediyeler (Kommuner) göçmen entegrasyonunda rol oynayan başlıca kurumlar arasında yer almaktadır. Göçmen Dairesi; iltica, barınma ve temel ihtiyaçları organize ederken, belediyeler barınma, sağlık ve sosyal hizmetleri sağlamaktadır. Göçmen Dairesi, İsveç'e gelen her göçmen için barınma olanağı sağlamaktadır. Aileler için ortak bir yaşam alanında barınma imkanının sunulmasına dikkat edilmektedir. Sığınmacılar, bekleme süresi boyunca aileleri veya akrabaları yanında kalabilmektedir. Paylaşımlı bir konut kullanılacağı durumlarda ortak dilin konuşuluyor olmasına dikkat edilmektedir. Sağlık hizmetleri ise

İsveç'e kabul sürecinden itibaren başlamaktadır. Hangi tür sağlık hizmetinin alınacağına ilçe meclisi karar vermektedir. Koruyucu sağlık hizmeti ve acil sağlık hizmetleri sığınma sürecinden itibaren verilmektedir. Genel sağlık değerlendirmesi, şiddet ve cinsel saldırı, kadın sünneti, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, anne bakımı, ruhsal bozukluklar, engellilik, ağız ve göz sağlığı ile ilgili hizmetlere erişim sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra göçmenlere reçeteli ilaçları indirimli alma ve doğum, doğum kontrolü, kürtaj ve bebek bakımı ile ilgili danışmanlık alma hakları sunulmaktadır. Ayrıca on sekiz yaş altı çocukların, İsveç'te ikamet eden çocuklar ile aynı sağlık hizmetine erişim hakkı bulunmaktadır. Bu hizmetler Göçmen Dairesi ve Belediyeler tarafından organize edilmektedir. Belediyelerin, bölgesinde bulunan her sığınmacı çocuk için eşit eğitim hizmeti sunma sorumluluğu bulunmaktadır. Sığınmacı çocuklar için eğitim zorunlu değildir. Çocuklar 6 yaşını doldurduktan sonra eğitime başlama hakkına sahiptir. Ayrıca çocuklar için okul öncesi ve lise eğitimi de sunulmaktadır (Migrationsverket, 2024).

Yardımlar için ödenekler İsveç Sigorta Kurumu (Försäkringskassan) tarafından sağlanmaktadır. Bu ödenekler hastalık, çocuk yardımı ve engellilik gibi özel hususları içermektedir. Buna ek olarak seyahat gerektiren durumlarda (iş görüşmesi, çalışma vb.) barınma ve seyahat için de ödenek sunulmaktadır. Kurumun sunduğu hizmetten faydalanmak için oturma izninin alınmış olması gerekmektedir (Försäkringskassan, 2024).

İsveç hükümeti, istihdam ve ekonomik entegrasyona yönelik olarak meslek edindirmeye dair eğitim programlarını desteklemektedir. İsveç İş ve İşçi Bulma Kurumu (Arbetsförmedlingen, Swedish Public Employment Service); işsizlik yardımı, meslek edindirme kursları ve işvereni teşvik edici faaliyetler düzenlemektedir. Göçmenler için Başlangıç Programı (Etableringsprogrammet) olarak adlandırılan eğitim ve destek planı uygulanmaktadır. 20-65 yaş arası mülteciler ve aile üyeleri, koruma altında olan ve oturma izni bulunan kişiler programa katılım sağlayabilmektedir (Arbetsförmedlingen, 2025).

Dil eğitimi ve temel vatandaşlık bilgileri İsveç entegrasyon politikalarında önemli bir yer kaplamaktadır. Göçmenler için temel dil eğitimi (Svenska för invandrare, SFI) programı bulunmaktadır. Belediyeler ve okullar tarafından verilen dil eğitim programı 16 yaş üzeri bireylerin İsveççe okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. (Skolverket, 2025).

İsveç'in yukarıda ifade göçmen entegrasyon uygulamaları, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında İsveç'i göç çalışmaları açısından ön plana çıkartmıştır. 2018 yılında yayımlanan Dünya Mutluluk Raporuna (*World Happiness Report*) göre İsveç göçmenleri en çok kabul eden ilk 10 ülke arasında yer almaktadır.

İsveç'in ilk 10 ülke arasındaki sıralaması değişse dahi istatistiksel olarak içinde bulunduğu güven bandının değişmediğini söylemek mümkündür (Helliwell, Layard, & Sachs, 2018). 2019 yılında İsveç yedinci sırada bulunmaktayken 2023 yılında altıncı sıraya yükseldiğini görülmektedir (Helliwell ve diğerleri, 2023). İsveç'in bahsi geçen istisnai konumunu daha iyi anlamlandırmak için MIPEX verilerine yakından bakmakta fayda vardır.

4. Göçmen Entegrasyon Politikaları Endeksinde (MIPEX) İsveç

MIPEX 2020 verilerine göre İsveç yüksek bir puan ile ilk sıralarda yer almaktadır. Bu, MIPEX'in ölçüm yaptığı sekiz kategorinin temelinde yer alan; temel haklar, eşit fırsatlar ve güvenli gelecek boyutlarının tamamında "kapsamlı entegrasyon" olarak adlandırılan ortalama 75 puan ve üzerini ifade etmektedir. 56 ülkenin sekiz kategorideki entegrasyon politikaları üzerinden yapılan puanlamada ülkelerin temel haklar, eşit fırsatlar ve güvenli gelecek ortalamalarında artış meydana gelmiştir. Ülke sıralamasında İsveç'in MIPEX 2020'de bir puan kaybederek 86 puana düştüğü görülmektedir. Fakat 2014 yılından 2019 yılına kadar ülkenin 2 puan kazandığı görülmektedir (MIPEX, 2020).

İşgücü piyasası hareketliliği puanının yüksek olması, uyum ve entegrasyon açısından oldukça önemlidir. Çünkü göçmenlerin güvenli bir gelire sahip olması, sosyal güvence kazanmaları ve aile refahının olumlu yönde etkilenmesi gibi birçok unsur, işgücü piyasasına katılım ile doğru orantılı ilerlemektedir. Bunların yanı sıra göçmen ailelerin çocuklarının eğitimi ve iş gücü piyasasına katılımlarının sağlanması son noktada ise ev sahibi ülkenin ekonomisine katkı sağlama gibi olumlu etkileri bulunmaktadır (Wolffhardt, Conte ve Huddleston, 2019). İsveç'in verilerine baktığımızda işgücü piyasasına katılımın yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Verilere göre İsveç 91 puan ile bu kategoride değerlendirilen 56 ülke arasında ikinci sırada yer almaktadır.

İsveç'te aile birleşimi politikaları; oturma izni, mültecilik ya da ikincil koruma gibi statülerle sağlanmaktadır. Buna ek olarak geçici oturma izni bulunan kişiler de -süre uzaması dahilinde- aile birleşiminden faydalanabilmektedir (Migrationsverket, 2024). Aile birleşimi prosedürleri, İsveç entegrasyon politikasının önemli bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Çünkü istihdam hareketliliği ile aile birleşimi politikaları arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Bevelander (2011) araştırmasında, İsveç işgücü piyasasına aile birleşimi politikalarının daha hızlı bir istihdam entegrasyonu sağladığını ileri sürmüştür. Göçmenlerin yerli halka göre istihdama katılımı düşük iken aile birleşimi yapan grupların katılımının daha yüksek olduğu görülmektedir. MIPEX verileri incelendiğinde İsveç'in bu kategoride dokuzuncu sırada yer aldığı

anlaşılmaktadır. İsveç'in aile birleşimi politikalarına sınırlandırmalar getirmesi MIPEX göstergelerinde bir puan kaybetmesine neden olmuştur. Aile birleşimi uygulamalarında ekonomik kaynak gereksiniminin bir kriter olarak gelmesi, aile birleşimi uygulamalarına geciktirici ve caydırıcı bir nitelik kazandırmıştır. Çalışmalar, aile birleşimini kolaylaştırmanın ülkeye yerleşme, iş bulma ve onurlu ve saygın bir yaşlanma gibi durumlar üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermiştir.

Entegrasyon politikaları içerisinde yer alan eğitim kategorisi incelendiğinde İsveç'in 93 puan ile birinci sırada yer aldığı görülmektedir. İsveç'te eğitim politikaları göç ve entegrasyon uygulamalarını da içine alacak şekilde kapsamlı bir yapıya sahiptir. Eğitim sistemi göçmenleri okul öncesini de içerecek şekilde devlet okullarında eğitime dâhil etmektedir. 6-16 yaş arası zorunlu kılınan eğitim sığınmacıları kapsamamaktadır lakin göçmenler istedikleri takdirde okula gitme hakkına sahiptirler. Çalışma yaşamına uyum sağlayabilmek için hazırlık eğitimleri mesleki eğitime geçişte bir ön koşul olarak bulunmaktadır. Göçmenler yaşadıkları bölgede belediyenin sorumluluğunda entegrasyon uygulamalarına dahil edilmektedir ve bir bölgede aynı yabancı dili konuşan beş çocuk olduğu takdirde anadilde eğitim alma hakkını elde edebilmektedirler (Swedish Refugee Law Center, 2023). İsveç eğitimdeki başarılı entegrasyon politikaları ile eğitime erişim ve anadilde eğitim gibi tartışmalarda olumlu gelişmeler elde etmiştir. Fakat artan göçmen sayısı ve çeşitliliği eğitimde yeni entegrasyon uygulamalarının arayışını gerekli kılmıştır (Fratzke, 2017).

İsveç sağlık entegrasyon politikalarında 83 puan ile ikinci sırada yer almaktadır. İsveç'te göçmen ve sığınmacılara ücretsiz tıbbi muayene, acil sağlık hizmeti ve "ertelenemeyen" acil tıbbi bakım veya dış bakımı hakları sağlanmaktadır. Çocuklar ve 18 yaş altındaki gençler arasında sağlık hizmetinin sunumunda göçmen ve yerli halk arasında bir ayırım bulunmamaktadır (Swedish Refugee Law Center, 2023). Son MIPEX verilerine bakıldığında İsveç'in sağlık kategorisindeki puanında gerileme gösterdiği görülmektedir. 2016 yılında sağlık alanında yapılan düzenlemeler ile MIPEX sağlık göstergelerinde gerilemeler meydana gelmiştir. Bunun temel nedenlerinden birisi belgesiz göçmenlerin takibi konusunda yaşanan problemlerdir (MIPEX, 2020).

İsveç'in benimsediği asimilasyona dayalı uygulamalar 1970'li yıllardan itibaren sorgulanmaya başlamıştır. 1974 yılında yeni yasal girişimlere temel hazırlayan bu yaklaşım göçmenlerin; siyasal, sosyal ve kültürel haklarına yönelik cömert politikaların gelişmesine olanak sağlamıştır. Yeni entegrasyon politikaları göçmenler ve yerli halkın birlikte çalışmaktan fayda sağlayacağını vurgulamaktadır. Bu ve benzeri gelişmeler göçmenlerin siyasal alanda tem-

siliyetine dair önemi artırmıştır. Sivil toplum alanındaki temsiliyet ve çokkültürlü bir duruşa yönelim bu alandaki önemli etkilerden birisidir (Odmalm, 2005). İsveç, AB üyesi olmayan ülkelerden gelen göçmenler için üç yıllık yasal ikametinden sonra seçme ve seçilme hakkı tanımaktadır. Göçmenler sivil topluma katılım hakkında bilgi ve destek almakta ve İsveç Hükümeti sivil toplum kuruluşlarını bizzat finanse etmektedir. MIPEX verilerine göre İsveç siyasal katılımında 80 puan ile tüm ülkeler arasında yedinci sırada yer almaktadır (MIPEX, 2020).

İsveç'te göç 1960'lı yıllara kadar geçici bir durum olarak değerlendirilmekteydi. 1970'lerden itibaren işçi göçmenlerin yerleşme kararı almaları ile birlikte vatandaşlık süreçleri gündeme gelmeye başlamıştır. Çünkü temel mesele vatandaşlığın toplumsal müteakabiliyet olarak ele alınmasından ziyade refah hizmetlerine erişim ve eşitlik ile ilgilidir. Bu süreçleri takiben İsveç vatandaşlığına geçişte bir dizi düzenleme yapılmıştır. Örneğin İskandinav kökenli olanlar için iki yıl, diğer bölgelerden gelenler için ise beş yıl oturma izni sonrasında vatandaşlığa geçiş işlemleri başlatılabilmektedir. İsveç vatandaşlığına geçiş süreçlerini bir entegrasyon politikası olarak kullanmak amacıyla kolaylaştırmıştır. Belirli prosedürlere uyulması koşulunda İsveç vatandaşlığı kolaylıkla verilmektedir (Odmalm, 2005). İsveç vatandaşlığına erişim politikalarında 83 puan ile yedinci sırada yer almaktadır (MIPEX, 2020).

İsveç 1950'lerden bu yana göçmenleri de içerisine alan bir konut politikası uygulamaktadır. Sığınmacıların kendi kalacakları yerleri ayarlamalarına izin verildiği ve teşvik edildiği 1994 reformu ile İsveç yeni gelenlere seçim özgürlüğü sunmaktadır. Bu dönemdeki İsveç otoriteleri refah devleti uygulamalarını "müdahaleci" olarak değerlendirerek bireylerin belirli konularda sorumluluklar almasını teşvik etmiştir. Konut seçiminde kişilerin özgür bırakılması bir hak olduğu kadar yükümlülük halini de almıştır (Borevi, 2012). İsveç daimî ikamet politikalarında 90 puan ile ilk beş ülke arasında yer almaktadır. İsveç AB üyesi olmayanlar için uzun vadeli güvenlik ve sosyoekonomik fırsatlar için açık ve istikrarlı bir yol sunmaktadır. Daimî ikâmet edenler ülkede yaşadıkları sürece güvenceli ve eşit bir statüde yer almaktadırlar (MIPEX, 2020).

Ayrımcılık karşıtı politikalara baktığımızda İsveç, herkesi yaşamın her alanında (din, ırk, milliyet vb.) ayrımcılığa karşı korumaktadır (MIPEX, 2020). İsveç hukukuna baktığımızda ayrımcılık oluşturan birçok unsurun yasal bağlamda tanımlandığı görülmektedir. Bu durum göçmenler dâhil olmak üzere birçok dezavantajlı kesimin ayrımcılığa maruz kalmasını engellemek amacıyla oluşturulmuştur. Hammar (2009)'a göre göçmenlere yönelik ay-

rımcı pratikler fiili olarak çalışma yaşamında görünür olmuştur. İşverenlerin göçmen işçilerin dil eğitimi sürecinde de maaş ödemek durumunda olması, göçmenlerin çalışma yaşamında tercih edilmemesine ve dolayısıyla fiili olarak ayrımcılığa maruz kalmasına temel oluşturmuştur. İşverenlerin İsveçli çalışanları tercih etmesi, bu konuda bir ayrımcılık olarak değerlendirilirken, hukuken çalışana, eğitim sürecinde ödeme yapma politikası göçmen işçilerin belirli bir güvence altında bulunduğu gösteresidir.

İsveç ayrımcılık karşıtı politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini temel olarak bunu bir kurumsallaşma stratejisi hâline getirme çabası sergilemiştir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyetin ürettiği güç eşitsizliği, sosyoekonomik eşitsizlik ve fırsat eşitsizliği gibi unsurlar politikalarda belirleyici olmuştur (Gunnarsson, Svenaeus, & Svensson, 2023). İsveç Ayrımcılık Yasası (*Diskrimineringslagen*) cinsiyet, cinsiyet kimliği, etnik köken, din veya başka bir inanç sistemi, engellilik, cinsel yönelim ve yaş gibi ayrımcılık oluşturan unsurları bünyesinde tanımlamıştır (Sveriges Riksdag, 2008). Bu yasal girişimler entegrasyon politikalarına da doğrudan yansımaktadır.

Sonuç

Kapitalizmin, özelde de neoliberal rejimin beraberinde getirdiği bir dizi eşitsizlik ve adaletsizlik söz konusu olduğunda İskandinav ülkelerinin özellikle de İsveç'in "iyi örnek" olarak gösterilmesi alışıldık bir argümandır. Bu kapsamda sosyal haklar, sosyal yardımlar ve istihdam düzeyinden yola çıkmak suretiyle kapitalist düzenin iyi bir versiyonunun mümkün olduğu düşüncesi öne sürülebilmekte, bu yaklaşım biçiminin önemli dayanaklarından birisi olarak ise göçmen politikaları karşımıza çıkmaktadır. Çünkü ilgili iddia takip edilecek olursa, İsveç, kapitalist düzen içerisinde sadece kendi vatandaşlarına yüksek bir hayat standardı sunmakla kalmamakta bir de göçmen kabulüne ilişkin açık bir politika izleyerek refahtan bu insanları da faydalandıran bir konumda bulunmaktadır. İsveç'teki yüksek hayat standartlarının İsveç vatandaşlarıyla sınırlı bir yapı arz etmeyip de ülkeye sığınan mültecileri de kapsayacak bir özellik taşıdığı belirtilmesi, bu ülkenin biricikliğinin gerekçesi olarak sunulabilmektedir. MİPEX verilerinden de görüldüğü üzere göçmen kabulü düzeyi ve göçmenlere sunulan entegrasyon politikaları ile sosyal politikaların seviyesinde ortaya çıkan tablo, bahsi geçen iddiayı ilk anda anlaşılabilir kılsa da refah sisteminin ve bağlantılı olacak şekilde göçmen politikalarının detaylıca incelenmesinin şart olduğu kabulüyle bu çalışmaya varlık kazandırılmıştır.

İsveç'in göçmen politikalarındaki özgül konumu 1929 Buhranı ile birlik-

te şekillenen sosyal demokrat refah rejiminin bir sonucu olarak kavranmaya uygun bir yapı arz etmektedir. Buradan hareketle çalışmada sosyal demokrat refah rejiminin İsveç işçi sınıfının mücadeleleri ve güçlü yapısı sonucunda varlık kazandığı gösterilmeye çalışılmış, böylelikle ülkede ihtiyacı duyulan işgücü ile göçmen politikaları arasında bir bağlantı kurulmuştur. Bu sayededir ki İsveç'in tarihsel süreç içerisinde kapsayıcılığında farklılaşmalar olan göçmen politikasının işgücü niteliğinde saptanan ihtiyaçlar uyarınca nasıl değişebildiği de gösterilmiştir. Ancak göçmen kabulüne dönük politikalarda ne kadar değişim yaşansa da göçmenlerin entegrasyonuna ilişkin politikalar sürdürülmüştür. Bu çerçevede içerisinde diğer ülkelerin görece kapalı göçmen kabul anlayışlarının da etkisiyle İsveç'in güncel verilerde dahi ön planda olmasının hem devam eden işgücü ihtiyacıyla ilgili olduğu hem de tarihsel süreçteki kazanımların bir sonucu olduğu açık hâle gelmektedir.

Temel ihtiyaçlar, eğitim, sosyal güvenlik ve ekonomik entegrasyon uygulamalarıyla İsveç hükümetinin göç politikaları olumlu niteliği ile ön plana çıkmaktadır. Ancak neoliberal politikaların etkisinin süreç içerisinde artması, 2015 yılındaki göç krizi ile birleştiğinde İsveç'in göç politikaları nezdindeki ayrık konumu aşınmıştır. Daha açık bir ifade iş gücü ihtiyacı ile başlayan ve göçmen içerici reformlara dönüşen yapının tekrardan ilk formuyla tutarlı bir yapıya büründüğü görülmektedir. İsveç hükümetleri 1970'lerden itibaren entegrasyon stratejileri oluşturmuştur. 2007 yılında Entegrasyon ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakanlığı kurulmuştur. 2008 yılında iş gücü arz ve talebini artırmak ve okullarda eşitliği teşvik etmek amacıyla dışlanma karşıtı strateji yürürlüğe girmiştir. 2014 yılında Hükümet Bakanlığın feshini ilan ederek entegrasyon uygulamalarını anaakıma dahil olma ve işgücü piyasasına yönelik politikalarla sürdürmeyi hedeflemiştir. Lakin yeni gelenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonu büyük bir sorun haline gelmiştir. Bundan dolayı Hükümet; iş gücü piyasası programları, dil eğitimi, yurttaşlık oryantasyonu, mesleki eğitim ve tercüman hizmetini sürece dahil ederek ek ödenekler çıkarmıştır (European Commission, 2024). Bu durum entegrasyon uygulamalarında stratejinin değişmesiyle sonuçlanmıştır.

Göç politikalarına bakıldığında İsveç kabul (iltica, oturma izni vb.) konusunda daha seçici bir pozisyona bürünürken, entegrasyon uygulamaları konusunda içerici duruşunu değiştirmemiştir. MIPEX verilerine bakıldığında İsveç'in yüksek puanlı konumunu koruyor olması, entegrasyon uygulamalarında olumsuz etken olarak değerlendirilen unsurların az olmasının bir göstergesidir. Buna rağmen İsveç Hükümeti entegrasyon uygulamalarında da bazı kısıtlamalar yapmıştır. "Aile birleşiminde ekonomik kaynağın yetersizliği"

MIPEX verilerinde olumsuz değerlendirmeye girmiştir. 2016 yılında çıkarılan geçici olarak oluşturulan yabancılar kanunu ile birlikte gelen geçici oturma izinleri, aile birleşimini sınırlandırmıştır. Göçmenlerin yaşadığı ekonomik yetersizlikler ve uzun bekleme süreleri de aile birleşimi sürecini olumsuz etkilemiştir. Bir diğer olumsuz değişiklik ise belgesi olmayan göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimde yaşadığı bürokratik engellerle karşılaşmasıdır. Göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimine yönelik politikalarda, yerel yönetimler karar verici olarak yer almaktadır. Bu durum sağlık hizmetlerine erişimde bölgeler arasında çeşitliliğin olmasına ve sağlık hizmetine erişimde karar vericilerin sınırlamaları ile karşılaşılmasına temel oluşturabilmektedir.

İsveç'in iktisadi düzeninin, toplumsal yapısının ve bu çalışmada konu edildiği üzere göçmen politikalarının gerçekçi bir temelde idealize edilmeden kavranması, her şeye rağmen İsveç'in göçmen kabulü ile entegrasyon politikaları açısından dünyanın geri kalan ülkelerine önemli bir model olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bugün hâlen İsveç'in göçmen entegrasyon stratejisi dışlayıcı bir temele sahip değildir ve bu durumun yakından incelenmesi özellikle zorunlu sebeplerle ülkesini terk etmek durumunda kalan insanların insan onuruna yaraşır bir muamele ve hayat standardına erişebilmelerine yönelik olarak yapılacak tartışma ve incelemeler için önemli bir zemin sunmaktadır.

Kaynakça

- Abraha, G. (2007). *A Handbook for Asylum Seekers in Sweden*. NTN-asylum & Integration.
- Andersson, R., & Weinar, A. (2014). *Integration Policies Sweden country report*.
- Arbetsförmedlingen. (2025). *Etableringsprogrammet*. Ocak 6, 2025 tarihinde Arbetsförmedlingen: <https://arbetsformedlingen.se/other-languages/english-engelska/additional-support/support-a-z/etableringsprogrammet> adresinden alındı
- Bevelander, P. (2004). *Immigration patterns, economic integration and residential segregation: Sweden in the late 20th century*. Malmö högskola: Internationell Migration och Etniska Relationer (IMER).
- Bevelander, P. (2011). The Employment Integration Of Resettled Refugees, Asylum Claimants And Family Reunion Migrants In Sweden. *Refugee Survey Quarterly*, 30(1), 22-43.
- Bevelander, P., & Pendakur, R. (2012). Citizenship, Co-ethnic Populations, and Employment Probabilities of Immigrants in Sweden. *Journal of International Migration and Integration*(13), 203-222.
- Borevi, K. (2012). Sweden: The Flagship of Multiculturalism. G. Brochmann, A. Hagelund, K. Borevi, H. Vad Jönsson, & K. Petersen (Dü) içinde, *Immigration Policy and the Scandinavian Welfare State 1945-2010* (s. 25-96). Palgrave Macmillan.
- Bugge, M. (2019). Obedience and Dehumanization: Placing the Dublin Regulation within a Historical Context. *Journal of Human Rights and Social Work*(4), 91-100.
- Cetrez, Ö., DeMarinis, V., Pettersson, J., & Shakra, M. (2020). *Integration Policies, Practices and Experiences Sweden Country Report*. Uppsala University.
- Dahlstedt, D., & Neergaard, A. (2019). Crisis of Solidarity? Changing Welfare and Migration Regimes in Sweden. *Critical Sociology*, 45(1), 121-135.
- Di Matteo, C., Elsrud, T., Gustafsson, K., Johansson, J., Lalander, P., Montesino, N., & Söderman, E.

- (2023). Migration and Asylum Policy in Sweden. R. Di Rosa, M. Gijón Sánchez, & G. Gucciardo (Dü) içinde, *Guide on conceptual and methodological issues in social work research in the field of human mobility* (s. 42-51). Global-ANSWER European Project.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Polity Press.
- European Commission. (2024, Haziran). *Governance of migrant integration in Sweden*. Ocak 07, 2025 tarihinde European Website on Integration: https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance/sweden_en#integration-strategy adresinden alındı
- Försäkringskassan. (2024, Haziran 19). *If you have been granted a residence permit in Sweden*. Ocak 07, 2025 tarihinde Försäkringskassan Web Sitesi: <https://www.forsakringskassan.se/english> adresinden alındı
- Fratzke, S. (2017). *Weathering Crisis, Forging Ahead: Swedish Asylum and Integration Policy*. Migration Policy Institute.
- Government Offices of Sweden. (2024). *Ministry of Justice*. Temmuz 13, 2024 tarihinde Government Offices of Sweden: <https://www.government.se/government-of-sweden/ministry-of-justice/organisation/> adresinden alındı
- Government Offices of Sweden. (2025, 01 06). *Ministry of Employment*. 01 06, 2025 tarihinde Government Offices of Sweden: <https://www.government.se/government-of-sweden/ministry-of-employment/> adresinden alındı
- Gunnarsson, Å., Svenaeus, L., & Svensson, E.-M. (2023). Sweden From proactive policies to anti-discrimination law. A. Hellum, I. Ikdahl, V. Strand, & E.-M. Svensson (Dü) içinde, *n Nordic Equality and Anti-Discrimination Laws in the Throes of Change* (s. 19-69). Routledge.
- Hammar, T. (2009). Sweden. T. Hammar (Dü.) içinde, *European immigration policy: A comparative study* (s. 17-49). Cambridge University Press.
- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., Aknin, L. B., De Neve, J.-E., & Wang, S. (2023). *World Happiness Report 2023*. Sustainable Development Solutions Network.
- Helliwell, J., Layard, R., & Sachs, J. (2018). *World Happiness Report 2018*. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Hudson, C., Sandberg, L., & Sundström, K. (2023). Integrating the Immigrant the Swedish Way? Understandings of Citizenship and Integration in Swedish Local Civic Integration Projects. *Journal of Intercultural Studies*, 44(4), 553-569.
- Midtbøen, A. H. (2015). Citizenship, integration and the quest for social cohesion: nationality reform in the Scandinavian countries. *Comparative Migration Studies*, 3(3), 1-15.
- Migrationsverket. (2024, Temmuz 13). *Migrationsverket*. Temmuz 13, 2024 tarihinde Migrationsverket Resmi Web Sitesi: <https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency.html> adresinden alındı
- MİPEX. (2020). *Migration Integration Policy Index 2020*. Temmuz 2024 tarihinde Migration Integration Policy Index 2020: <https://www.mipex.eu/play/> adresinden alındı
- Odmalm, P. (2005). *Migration Policies and Political Participation: Inclusion or Intrusion in Western Europe?* UK: Palgrave Macmillan.
- Page, R. M. (2011). Sosyal Demokrasi. P. Alcock, M. May, & K. Rowlingson (Dü) içinde, *Sosyal Politika: Kuramlar ve Uygulamalar* (s. 108-117). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- SCB. (2024). *Statistics Sweden*. 2024 tarihinde Statistics Sweden Resmi Web Sitesi: <https://www.scb.se/en/> adresinden alındı
- Skolverket. (2025, Ocak 7). *Utbildningsguiden*. Ocak 7, 2025 tarihinde Skolverket: <https://utbildningsguiden.skolverket.se/languages/english-engelska/sfi> adresinden alındı
- Sveriges Riskdag. (2022). *Utlänningslag*. Sveriges Riskdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/utlanningslag-2005716_sfs-2005-716 adresinden alındı
- Sveriges Riskdag. (2008). *Diskrimineringslag*. Sveriges Riksdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/#K1 adresinden alındı
- Sweden. (2024). *Key facts about Sweden*. Temmuz 12, 2024 tarihinde Sweden: <https://sweden.se/life/>

society/key-facts-about-sweden adresinden alındı

Sweden, S. (2024, 12 29). *Statistics Sweden*. Statistics Sweden: <https://www.scb.se/en/> adresinden alındı

Swedish Government. (2006, April 30). *Swedish Citizenship Act (with amendments up to and including SFS 2006:222)*. Temmuz 13, 2024 tarihinde Refworld: Global Law and Policy Database: <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2006/en/82262?prevDestination=search&prevPath=/search?keywords=Swedish+Citizenship+Act+%28with+amendments+up+to+and+including+SFS+2006%3A222%29&sort=score&order=desc&result=result-82262-en> adresinden alındı

Swedish Refugee Law Center. (2023). *Country Report: Sweden*.

Wiesbrock, A. (2011). The Integration of Immigrants in Sweden: a Model for the European Union? *International Migration*, 49(4), 48-66.

Wolffhardt, A., Conte, C., & Huddleston, T. (2019). *The European benchmark for refugee integration*. Migration Policy Group and in Warsaw by Institute of Public Affairs.